

največji škodljivec za vsak vrt. Popolnoma po nedolžnem pa ste vi, oziroma vaš viničar obsodili ubogega močera, kateri je žalobog plačal svoj poset v vašem vrtu celo z življenjem. Močerad se hrani samo z deževnicami, mrčesi in gosenicami, nikdar pa ne s sočivjem in koreninami. Močerad je celo koristna živalica. Nasprotno pa je voluhar. Voluhar je sive miši slične barve, samo da je malo močnejši in bolj okrogelj. Preživlja se samo s koreninami žlahtnega sočivja, stanuje pod zemljo v rovi, ki so popolnoma podobni krtovim rovom. Neizmerna škoda, katero napravi s stalnim podjedanjem korenin, gre večkrat tudi na rovaš krt. Čudimo se, da niste tudi vi obsodili krt. Voluharja se preganja, oziroma uničuje na dva načina. Prvi način je namreč ta, da se njegov rov na enem in sicer kateremkoli mestu prekoplje in da se pred tistim rovom počaka na tega škodljivca z motiko, ali pa še bolje s puško. Kajti nekaj minut pozneje, ko bode rovaš prekopal, bode voluhar takoj pritekel na dotično mesto in bo prekopal rov takoj zagrebel. Voluhar ne trpi v svojem podzemnem stanovanju nobenega prepaha. Seveda morate pri tem čakanju biti popolnoma mirni, da ga s svojo navzočnostjo ne prepožite! Čakati morate mirno, ko pa pride in ko bode videli premikati se prst, tedaj pa v omenjeno smer ustrelite in potem, ko bode izkopali prst, bode imeli pred seboj — mrtvega škodljivca.

Drugi način je pa sledeči: Kupite malo zastrupljene pšenice in nasujte jo z leseno žlico v njegovo luknjo. Te pšenice ne smete prijeti z roko, ker bi v tem slučaju imela pšenica duha po človeku in vaš škodljivec bi se je gotovo ne bi pritaknil, kajti njegov vonj oziroma nos je zelo fin in nad vse občutljiv.

F. V. v V. h.

Vi vprašujete, če more kdo kot 27leten in poročen stopiti v trgovino kot učenec. Trgovski gremij je prošnjo zavrnil.

Odgovarjamo: Trgovski gremij je postopal pravilno, ker res noben trgovec ne sme sprejeti učenca, ki je nad 18 let star. Da ste poročeni, to ne igra nobene vloge. Prižoba je nemogoča, dokler so ti predpisi v veljavi.

S. H. v P. v. J.

Radi bi imeli prvovrstna sadna drevesca, pa ne veste, kam bi se pri tem obrnili.

Nam ni znano, kedo bi imel taka drevesca na razpolago. Za letos ste že itak malo prepozni. Ako bo kdo na to vprašanje poslal ponudbo, bomo objavili.

*

Inž. J. Teržan, Ruše:

Sadje.

Važnost pridelka lahko najbolj ocenimo, ako vzamemo v roke našo državno uvozno in izvozno statistiko.

Letos je za nekatere doline bilo sadje božji blagoslov. V Dravski banovini je gornja in spodnja Dravska dolina bila tako srečna, da je sadje letos obilno rodilo. Tekom meseca septembra se je razvila živahna trgovina s sadjem. Inozemski kupci, pred vsem iz Avstrije in Nemčije, so tekmovali v nakupu južnoštajerskega sadja.

V Vardarski banovini je Tetovska ja boika ona, ki ima istotako svetovni glas in jo zelo iščejo.

Uporaba sadja se zadnja leta veča, pred vsem v severnih državah.

Uživanje sadja je za zdravje velikega pomena. Sadje ima pa še to prednost, da je po svojem sestavu prikladno, da se lahko uporabi prvič: za jelo kot namizno sadje, drugič: za marmelade in tretjič: za pijačo (sadjevec).

Nastane vprašanje: Se li izplača pri delovanje sadja? Odgovor na to je sledeči: Uporaba sadja je velika, kakovostno sadje lahko izvažamo. Toda še več! Naša uvozna statistika nam kaže, da smo mi leta 1929 uvozili mnogo sadja in sicer: 14.515 kg jabolk (ne v zabojih), 110.728 kg pa v zabojih, sku-

pno torej za 867.085 Din. Nadalje smo uvozili: hruške, breskve, višnje, češnje, orehe in drugo preko 3000.000 kg v vrednosti 4.000.000 Din, smokev za 1.151.299 kg v vrednosti 6.016.223 Din, ostalo sadje v vrednosti od 1.000.000 dinarjev.

V letu 1929 smo plačali inozemstvu za sadje okrog 12 milijonov dinarjev. To je naša dvojna škoda. Prva: izvozimo naš denar in obremenjujemo našo uvozno bilanco z izdatki, ki niso potrebni. Drugo: Odvzemamo našemu kmetu zaslužek. Vsled prikladnih podnebnih in talnih razmer je mnogo dolin v naši državi prikladnih za sadjarstvo. Glede kakovosti lahko tekmujejo z našim sadjem z vsemi sadjerodnimi deželami Evrope. Da ne omenjamo naše izredno ugodne prilike za sadjarstvo v Dravski banovini, v našem Primorju, v bregoviti Bosni in Šumadiji in deloma v dolinah Vardarske banovine!

Sadjarstvo je torej za one lege, kjer uspeva zares dobra kakovost, zlata jama. Omejiti se hočemo na sadjarstvo naše Slovenije. Po uradni statistiki imamo v Sloveniji okrog 5 in pol milijona sadnih dreves. Srednji letni pridelek, kadar so več ali manj dobre letine za sadje, znaša okrog 15.000 vagonov raznega sadja. Tri petinke pridelka porabimo sami doma, dve petinki pa prideta v poštev za izvoz.

Ako računamo, da v dobri letini, kot je bila letos v Dravski dolini, pri cenah od povprečno 3 Din za 1 kg in pri pridelku od 150 kg od 1 drevesa dobimo izkupiček od 1 drevesa 450 Din in da niso bili redki slučajji, da je eno drevo dalo do 1000 Din in še več, nam vse to jasno govori o dobičkanosti sadjarstva.

Ako računamo najnižje, lahko vzamemo povprečni pridelek od 1 ha sadonosnika s 5000 do 6000 kg. Po ceni od 3 Din za 1 kg dobimo pridelek od 15.000 do 18.000 Din na 1 ha. To pomeni, da se sadjarstvo danes najbolj izplača. V Sloveniji imamo okrog 16.800 ha sadonosnikov, 16.800 × 18.000 Din

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

»To sodbo,« je končal Dr. Schrott, »je Njegovo Veličanstvo dne 25. novembra potrdilo v polnem obsegu, deželni stanovi pa so vas, gospod grof, in vašega sina izbrisali iz seznama štajerskih plemenitašev za vse večne čase.«

Po teh besedah Dr. Schrotta je nastala grobna tišina.

Nesrečni obsojenec je začel ihteti in skoro na glas jokati.

»Gorje,« je vzkliknil, komaj se držeč po koncu, »prosim premostljivega gospoda za pet ran božjih, da mi podaljša življenje!«

Po teh besedah se je zgrudil kakor nezavesten na tla.

Ko se je zopet zavedel, je stal jezuit o. Saegl poleg njega ter ga tolažil.

Zdajci je vstopil grof Brenner. Tudi tega hladnega in trdosrčnega moža je pretresel ta mučni prizor.

49

»Pomirite se, grof Tatenbah,« reče s tolažilnim glasom, »cesarski komisar pl. Lilienberg, ki je prinesel to žalostno poročilo, vas obvešča, da je še čas, da spišete prošnjo na tajni svet za pomilostitev, četudi je le malo upanja.«

»Kaj, pl. Lilienberg,« vpraša začudeno grof Tatenbah ter se počasi dvigne, »on, ki je bil moj najboljši prijatelj ter se je za me potegnil pri cesarju, kadar je bilo treba, on mi je prinesel smrtno obsodbo?«

»On stoji zunaj pred celico,« reče grajski stotnik, »govorite z njim, če hočete zvedeti, kako se je zgodilo, da se je vaša zadeva na Dunaju tako nepričakovano obrnila v vašo nesrečo.«

»Ne, ne,« izjavi grof Tatenbah, »nočem ga videti. On je nekaj bil moj prijatelj, sedaj pa je moj sovražnik, ki je prišel me mučiti ter mi naznanjati smrtno obsodbo.«

»Dobro,« reče grajski stotnik z navadnim hladnim glasom, »sedaj ne morem nič drugega, nego da vas, grof Tatenbah, spremim s Schlossberga na rotož, kjer vas moram izročiti mestnemu sodniku Petru Volku.«

»Kaj,« se zdigne grof Tatenbah, »k temu možu, ki je posebljena postava in strogost in ki mi je vedno bil oster nasprotnik!«

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskavice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Roroška c. 5

Cekov. račun št. 10.602

Telefon interurb. št. 2113

= 302,400.000, kar pomeni, da letni pridelek sadja v Sloveniji predstavlja vrednost od 300 milijonov dinarjev. — Tako narodno premoženje je pač vredno, da mu posvetimo največjo skrb.

Najnujnejše bi bilo:

1. Umnejša oskrba sadovnjakov, ki jih že imamo. Kajti zasaditi nove sadovnjake, traja precej časa in stane precej denarja.

2. Izboljšati dosedanjí pridelek, s katerim bomo lahko konkurirali na svetovnem trgu. To je mogoče: prvo s pravilnim zatiranjem bolezní in škodljivcev, drugo s pametnim gnojenjem in obdelovanjem sadonosnikov.

Sedaj v jeseni moramo okrog sadnega drevja prekopati zemljo v obliki kolobarja. Sadno drevje črpa s svojimi tankimi koreninami dlačicami hrano vsepovsod. Zato ni priporočljivo gnojiti samo ozek pas okrog drevesa pod drevesno krono, temveč gnojiti moramo čim širji kolobar, ki naj sega vsaj še polovico preko zunanjega obsega drevesne krone.

Ako se sadjar noče odločiti, da bi svoj sadonosnik kolobarsko prekopal, ker mu je žal ruše, potem mora svoj sadonosnik dobro pobranati. Brana pa naj v isto, nasprotno smer in povprek, tako da bo vsak del sadonosnika pobranan trikrat v treh nasprotnih smereh. To je zelo važno, da se ruša razreže, omogoči pristop zraka in vlage, in zemljo oživi.

Zelo važno pa je, da zemlji vrnemo tisto hrano, ki so jo korenine vskale v sebe, odpeljale jo v listje, ki je vstvarila organsko snov in ki se je potem nagomilila v sadju. To rudniško hrano lahko vrnemo zemlji s 5 kg Nitrofoskala-Ruše, ki vsebuje: dušik, fosforo kislino, kalij in apno v razmerju 6:8:8:33. Gnojenje izvršimo ali v jeseni ali pa zgodaj spomladi.

Nadaljini ukrepi za povzdigo sadjarstva bi bili sledeči: Izpolniti sortiment in drevesničarstvo; urediti moramo vzorne nasade za razkazovanje; pouk o umnem oskrbovanju dreves; gnojenju, zatiranju škodljivcev; pouk

o spravljajanju; zadržna prodaja in standardizacija našega sadja, ker samo na ta način bomo lahko obdržali trajno inozemski trg.

Dobre cene sadja so najboljša spodbuda kmetovalcem. Skrbeti moramo, da se od katere bodi strani ne unese nesolidno početje v sadjarstvo in trgovino, kajti v tem trenutku smo zgubili svetovni trg. Zadržništvo bi na tem polju največ naredilo v obojestransko zadovoljstvo producenta in konsumenta.

*

Pokončavanje škodljivcev na sadnem drevju.

Naraščajoče nastopanje škodljivcev na našem sadnem drevju sili kmetovalca in sadjerejca k energičnim ukrepom za zatiranje in pokončavanje teh največjih sovražnikov naših sadonosnikov. Na razpolago nam je danes že cela vrsta izbornih in preizkušenih sredstev, žal pa se je baš tej panogi posvečalo s strani sadjerejcev in kmetovalcev premalo pazljivosti in vztrajnosti.

Najvažnejše sredstvo za pokončavanje škodljivcev je in ostane danes že v vseh državah vpeljani pas za lovljenje škodljivcev »Rekord«. Ti pasovi, napravljeni iz specialnega pergamentnega papirja ter že namazani z lepilom »Rekord«, kateremu je pridejano specifično sredstvo vonja, imajo lastnost, da pritegnejo nase vse vrste raznih škodljivcev našega sadnega drevja, ki potem brezizjemno obličiijo na pasu. Življenska doba pasu traja preko zime pet mesecev ter kljubuje vsem vremenskim neprilikam. Oprema drevja s pasovi se vrši preko zime, torej v času, ko ima kmetovalec za to delo največ časa na razpolago, od oktobra do konca decembra in sicer v tem času proti nevarnemu mrzlikarju.

Samica mrzlikarja leže v vršičkih sadnega drevja 200 do 300 jajčic. Na dotičnem sadnem drevesu bi torej v

spomladi do 30.000 mrzlikarjev opravilo svoje pogubonosno uničevanje. Pas za lovljenje Vam prepreči to uničevanje, ker mrzlikarja brez izjeme pritegne.

Od spomladi pa do jeseni služi pas lovljenju vseh ostalih škodljivcev, cvetoderov, raznih gosenic in sploh vseh škodljivcev, ki na pomlad prilezejo iz zemlje na drevo.

Poleg pasov za lovljenje pa je vse, kakor potrebno, da baš v zimskem času, oziroma v pozni jeseni posvetimo največ pazljivosti drevju samemu. — Sadno drevje se nahaja od pozne jeseni do zgodnje pomladi v takozvanem sočnem miru, vsled česar je mogoče uporabljati močnejša in učinkovitejša sredstva, ki ne škodujejo drevesu in ga ne ožgejo. Obrezovanje, izčiščenje gostosti, oskubljenje luščice se skorje. Slednje se mora vsekakor vršiti na ta način, da razprostrimo pod drevo rjuhe ter nato vse odpadke zažgemo. Baš cvetoder prezimuje pod skorjo, vsled česar je treba absolutno paziti, da se pri čiščenju skorje odpadki zažgejo.

O sredstvih za škropljenje sadnega drevja v zimskem času ter sploh o uporabi istih v zimskem in poletnem času spregovorimo prihodnjič. J. V.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 22. novembra so pripeljali špeharji na 70 vozov 190 komadov zaklanih svinj, kmetje 36 voz krompirja, 4 čebule, 20 zelja, 14 sene, 8 otave in 2 slame. Svinjsko meso je bilo po 15 do 28 Din, špeh 17 do 20, krompir 0.75 do 1.50, čebula 2.50, zelje 0.50 do 1, seno 70 do 90, otava 70 do 85, slama 50 do 60, Pšenica 2.25, ječmen 1.75, oves 1.50, koruza 1.75 do 2 Din, ajda 1.50, ajdovo pšeno 5, proso 2.50, fižol 2.50 do 3, kokoš 30—40, piščanci 30—70, raca 40—45, gos 60—80, puran 50—110, divji zajec 20—50, domači zajec 8—40, kostanj 2.50—3 D, pečeni kostanj 6, česen 16, kislo zelje 4, repa 2, gobe 1, jabolka 2—8, hruške 8—10, suhe slive 10—12, mleko 2—3, smetana 12—14, surovo maslo 36, med 15—18.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejm dne 21. novembra 1930 se je pripeljalo

Vsak mesec

Din 13-

bo plačal vsak kdor hoče
brati zanimive spise

KARL MAYA

ki bodo za jesen in zimo
izhajali vsak mesec
en veleznimiv zvezek

po Din 13-

Naročajte

v Tiskarni sv. Cirila,
Maribor, Koroška 5

Rektor Sikuten je stopil k nesrečnežu ter ga tolažil:

»Vdajte se v to, kar se ne da odvrniti, gospod grof. Kar je mogoče, se itak dela za vas.«

Pater Sikuten je nato prosil grofa Brennerja, naj se spravi jetnika po tajnem hodniku v mesto, da ne bi ljudje leteli skupaj ter zasramovali nesrečneža.

Medtem se je grof Tatenbah zrušil, obnemogel od duševnih bolečin, na posteljo. Grajski stotnik namigne jetničarju Vamprehtu, ki je s pomočjo dveh vojakov prijel grofa in ga nesel dol po stopnicah.

Hitro so pripravili voz ter so vanj posadili grofa Tatenbaha. Oba jezuita sta sedla poleg njega. Jurij Vampreht pa je zavzel svoje mesto za njim.

Medtem se je raznesla vest o obsodbi grofa Tatenbaha po mestu. Ljudje so se začeli zbirati, da bi videli nesrečneža, veliko jih je čakalo pri spodnjih vratih Schlossberga.

Ko je grof Tatenbah zapazil te ljudi, je zaprosil:

»Ugasite vendar luč! Oh, zakaj me ni mati kot otroka v kopeli utopila, bi vsaj Tatenbahovo rodovino ne zadela taka sramota!«

Teh besed ni nikdo slišal vsled ropotanja voza, ki je drdral proti glavnemu trgu in rotovžu. Tam je že čakal na obsojenca mestni sodnik Peter Volk ter ga je v smislu danega povelja dal odvesti v določeno celico.

XXVII.

Slovo od sveta.

Žalosti se znébi
Predno dan ugasne,
Al' spomin ohrani
Na trenutke jasne.
Jenko.

Odbila je enajsta ura dopoldne. Na mestnem rotovžu v Gradcu je sedel v celici na smrt obsojenih kot najrevnejši berač, obsojen in zapisan smrti, bivši cesarski svetnik, komornik in podpredsednik deželnihi stanov, lastnik graščin Konjice, Statenberg, Podčetrtek, Trebnik, Račje, Galhofen pri Slovenjgradcu, Hebenstreit, Golič, Niederpamb ter več posestev v Šleziji, ki je mogel postaviti v nekaj dneh 5000 mož na bojno polje. Sedel je v obupu ter premišljeval svojo ža-